

om Aaret, altsaa svarende til en Kapital af 2½ Mill. Kr. Fremdeles foreslog man en Række af andre, ganske vist mindre bekoftelige, men ikke ganske billige Foranstaltninger i forskjellige Egne af Landet. Man foreslog saaledes Fæstningsanlæg ved de sjællandske Havne til et Beløb af 2,880,000 Kr., endvidere lignende Arbejder ved Lillebælt til et Beløb af henved 2 Millioner Kroner, en Befæstning paa Helgenæs til henved 7 Millioner Kroner, og en Befæstning af Agerø-sund til henved 4½ Million Kroner. Tæller man disse Tal sammen, faar man et samlet Beløb af over 112 Millioner Kroner, og man hørte nys den ærede Ordfører stille i Udsigt, at der var en Del Foretagender, som ikke vare nævnte i denne Forbindelse, Magasiner, Krudttaarne, Værksteder og den Slags Ting, som vilde komme med, saa jeg tvivler ikke om, at naar Fæstningen skulde gøres færdig med Alt, hvad dertil hører, vilde man naae op til en Sum, der mindst var over Hundrede Millioner Kroner. Det have vi ment var for høit. Vi have ment, at det var uoverkommeligt, navnlig sammenholdt med de meget betydelige Forsvarsudgifter, vi allerede have. Vi have i Mindretallets Betænkning ytret, at disse nu løbe op til henved 20 Mill. Kr. om Aaret, og vi have anført et Uddrag af Statsregnskabet for 1885—86 for at vise, at i dette Aar naaede Udgifterne over 20 Millioner Kroner. For det sidste Finantsaar foreligger Statsregnskabet endnu ikke, men jeg tvivler ikke om, at Udgifterne der vilde være endnu større. Skulde vi altsaa gaa til et saadant Anlæg med Alt, hvad deraf vil blive Følgen, skjønt jeg ikke, at man kan nøies med de Penges, man har i Kassen, og ingen forstandig Regjering kunde give Anvisning paa at bruge hele sit Reserverfond dertil, vi maatte snart komme enten til nye Laan eller til nye Statter, og jeg tror ikke, at den økonomiske Tilstand i det Hele kan opmuntre til at gøre saadanne Skridt. Der er dog mange andre Ting, vi skulle have gjort end netop at udvikle vort Militærvæsen. Jeg behøver blot at nævne saadanne Spørgsmaal som Skolesagen, Retsvæsenet, en Lødreform og de mange Reformers, som paa det Sociale efterhaanden kunne antages at trænge sig frem. Der er mange store Opgaver, der ligge og vente paa, at det skal lykkes os at komme ind i normale Tilstande, og de ville alle stille store Krav til vor Statskasse. Men ligge vi først midt i de store Befæstningsarbejder, vil det være umuligt for os at tilfredsstille disse Krav uden ved paa en eller anden Maade at skaffe nye Kapitaler til Veie, og enten det sker paa den ene Vis

eller paa den anden, vil den aarlige Byrde deraf komme til i høit Grad at trykke paa vore Finantsfers Tilstand. Jeg frygter for, at vi ikke kunde slippe med mindre end en 4—5 Millioners forøget Udgift i Fremtiden, og jeg er bange for, at dette vilde lamme Befolkningen i den Grad, at det lidet vilde nytte, om man nu byggede de store Fæstningsværker færdige. Det er ikke nok at have en saadan Fæstning, det gjælder om at have et livskraftigt og levedygtigt Folk til at forsvare den. Men selv om vi havde de fornødne Midler til at bygge Fæstningen, og hvad dertil hører, skjønt Mindretallet ikke, at den endda kunde være at anbefale, idet vi ikke kunne finde, at Fæstningen vil kunne hidføre en Betryggelse for Landets Selvstændighed, der staar i noget rimeligt Forhold til de meget store Ofre, den vil kræve. Det se vi ikke, at Fæstningen vil kunne gøre i nogen Henseende. Den Fare, der efter min Mening i hvert Fald truer stærkest, er en Deling af Landet, og den vil et befæstet Kjøbenhavn aldeles ikke kunne afværge. Saa kan der ogsaa være Tale om, at vi kunne blive inddragne i Tvistigheder mellem andre Lande. Heller ikke der skjønt jeg, at Fæstningen Kjøbenhavn vil kunne være i Stand til at sikre os. Jeg hælder tværtimod til den Opfattelse, at den meget snarere kunde bidrage til at føre os ind i den Slags Tvistigheder. Jeg skjønt ikke, hvad Interesse krigsførende Magter Ost og Vest for os kunne have i Kjøbenhavn, naar vi beholde den som ubefæstet By; derimod skjønt jeg ganske godt, at en saadan krigsførende Magt kan have Interesse i at sætte sig i Besiddelse af et stærkt befæstet Kjøbenhavn. — Hvad endelig det Spørgsmaal angaar, hvorvidt den Fæstning tvært, som foreslaas, er tidsvarende, skal jeg ikke indlade mig paa at dømme derom. Fler-tallet, som sidder inde med Sagkundskaben, har ikke engang indladt sig derpaa. Det har betragtet det som liggende udenfor sin Opgave at prøve, om disse Foretagender ere rigtige; det siger, at det har „selvsølgelig“ afholdt sig fra enhver kritisk Bedømmelse deraf. Saa Meget kan man imidlertid nok gaa ud fra, at der er Enighed om, at selv om et saadant befæstet Kjøbenhavn kan forsvares i nogen Tid, længe kan det dog ikke vare, og jeg nærer nogen Frygt for, hvad der ogsaa tidligere er udtalt her i Salen, at naar Forudfæstningen væsentlig er at forsvare Kjøbenhavn, vil man under et Angreb paa Sjælland hovedsagelig være henbitt til at samle Forsvarsstyrken derom, og der er da Fare for, at den Modstand, der under andre Forhold kunde og vilde blive ydet mod en Fiende, der